

OLLE SVENSSON

Olle Svensson föddes år 1904 i en by i Söderala i Hälsningland, men familjen flyttade tidigt till en gammal fäbod, och fadern var oftast borta på skogsarbete. Det var ett hårt liv man förde, med sex barn och ett kanske lite omaka äktenskap, där fadern var en kraftkarl och modern ofta sjuklig. Skolvägen var åtskilliga kilometer lång, vilket inte gjordes lättare av att Olle drabbats av barnförslamning vid fem års ålder och kände av sviterna. Från trettonårsåldern, och sju år framåt, arbetade han på en bondgård i trakten, och även om där var slitsamt kom han nu, genom en äldre piga, i kontakt med litteraturen och romanernas värld. Så småningom flyttade man till Gustavsfors, där fadern tog över föräldrahemmet. Olle hjälpte till i skogen, med kolning och annat, eller arbetade borta vid sågverk eller med flottning. 1923–1924 genomgick han vinterkursen på Bollnäs folkhögskola, och nu hade han börjat skriva lyrik. Värmplikten gjorde han 1924–1925 som flottist på Skeppsholmen i Stockholm.

Hemmet förföll genom att fadern och bröderna till slut inte orkade mer, och mamman slet ut sig. Olle byggde sig i alla fall en liten diktarstuga av sjunktimmer nära föräldrahemmet och började sin mödosamma väg mot publiceringen. Han fick varva skrivandet med hårt kroppsarbete för överlevnaden, och han fick tåla många refuseringar. Han skrev, han skickade in, han fick tillbaka och han arbetade om, både prosa och lyrik. Om den svåra uppväxten berättar han i den självbiografiska romanen *Han ville bli diktare* 1947. Alter egot Måns Andersson byter här symboliskt namn till Magnus när vägen ut börjar öppna sig. Om moderns svåra tillvaro handlar romanen *Hon som ville bli fri* 1946.

Olle Svensson debuterade med diktsamlingen *Som mitt liv* 1934, och nu kunde han lättare placera sina alster. Han började även med träsnide, teckning och målning, och han flyttade till ett hyresrum i Bollnäs 1941 – diktarstugan förföll och blev obeboelig. Romandebuten kom med de båda självbiografiska böckerna, och Olle Svensson, som hade träffat sin blivande hustru Berna 1946, hade planer på att flytta söderut, bland annat lockade Hedemora med sin litterära ”parnass”. Men, mer av en slump, hamnade de båda 1948 i Sunnansjö – nära Grangärde och i Dan Andersson-bygd – och där förblev Olle Svensson till sin död 1972, och där skrev han de flesta av sina verk.

Att Olle Svensson fått så förhållandevis liten uppmärksamhet, och ofta mötte så blandad kritik, är egentligen märkligt men har sina förklaringar. Han låg helt rätt för att bli proletärförfattare, men hans diktning fick en helt annan karaktär. Han gick mer in i själsliga djup än skildrade arbetets yta, och det är alltid den enskildes mer än kollektivets problem som utgör fokus. Han hade även alla förutsättningar att bli renlärig modernist, men han varvade experimenten med enkel, traditionellt rimmad vers. På så sätt blev han älskad av många diktläsare men gjorde sig samtidigt omöjlig hos den akademiska eliten. Dessutom var han alldeles för tillbakadragen för att kunna göra sig gällande på den litterära arenan.

Olle Svensson hade problem med hälsan efter den hårda uppväxten, men han umgicks med flera av bygdens författare och konstnärer, bland andra Ivan Oljelund och Nils Öst, och han var mycket produktiv. Han skrev lyrik, romaner och artiklar – och han målade. Han fick Dan Andersson-priset 1964 och Nils Ferlin-priset 1967.

Bland de elva diktsamlingarna kan nämnas *Arcanum* 1950, *Nedanför flod och fall* 1954, *Den barmhärtige samariten* 1957, *Skallgångshöst* 1961 och *Sena sagor* 1967.

Romanerna har karakteriserats som ett mellanting mellan realistisk, modernistisk fiktion och tankebok, men de erbjuder alltid en fascinerande och annorlunda läsning. *Malvi och jag* 1948 bygger på ett gammalt manuskript, *Ond vandring* 1949 handlar om en alkoholiserad sökare efter livsmening, i *De sju järnringarna* 1950 känner man igen trakten runt Sunnansjö, *Dömd av de dömda* 1952 skildrar ett hallucinatoriskt möte i en lada och *Fjärran sommar* 1953 följer en rotlös ung man till mognad i den

norrländska obygden. Nämnas kan också *Färjläge* 1951 och *De blindas flykt* 1955.

Till den egna biografien återvänder Olle Svensson i *Resa under en vildapel* 1959 och *Förlorad verklighet* 1965.

BIBLIOGRAFISKT

ROMANER. *Hon som ville bli fri* 1946 – *Han ville bli diktare* 1947 – *Malvi och jag* 1948 – *Att missbruka livet* 1949 – *Önd vandring* 1949 – *De sju järnringarna* 1950 – *Färjläge* 1951 – *Dömd av de dömda* 1952 – *Fjärran sommar* 1953 – *De blindas flykt* 1955

DIKTER. *Som mitt liv* 1934 – *Spår och spillror* 1937 – *Primitiv drömkonst* 1943 – *Om hösten* 1948 – *Arcanum* 1950 – *Nedanför flod och fall* 1954 – *Den barmhärtige samariten* 1957 – *Skallgångshöst* 1961 – *Sena sagor: otidsenliga dikter* 1967 – *Kvarlåtenskap* 1974

MEMOARER. *Resa under en vildapel: i stället för memoarer* 1959 – *Förlorad verklighet* 1965

SAMLINGAR. *Dikter i urval: 1937–1961* 1963 – *Att vandra mot morgon: valda dikter 1934–1974* 1991

LITTERATUR. Olle Svensson skriver om sitt eget liv i de båda memoarböckerna. Vidare: Lars Furuland, *Författare i Dalabergslagen* 1997: 65–67 – Berna Svensson, *Ljusbystikern i Sunnansjö: en bok om diktaren Olle Svensson* 1984

© Tommy Danielsson